

DETTE ER HISTORIE

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Den 2. verdenskrig var i full gang. Situasjonen ble etter hvert så alvorlig at utenriksminister Koht uttaler i januar 1940 at Norge kunne vært med i krigen i løpet av en uke. Alle de varsler som Regjeringen fikk, skal jeg ikke nevne. Det synes som at utenriksministeren har beholdt dem for seg selv.

Regjeringen vet at tyske soldater er i Lillesand. Den vet at tyske fly har rekognosert over Norge mars/april. Den vet om engelsk/tysk krigshandling i Norge (Jøssingfjorden). Norske og utenlandske aviser skriver om at faren for at Norge skal komme med i krigen øker. I mars sier den engelske statsminister at krigen står på dørterskelen til Norge. Generalstaben har bedt om mobilisering både 5., 6. og 8. april. Norske handelsskip er oppredert og senket av tyske krigsskip.

Dette er litt av bakgrunnen da Regjeringen ca. kl. 21.00 den 8. april, gir Militærledelsen direktiver om at:

1. Oslofjorden skal minelegges.

Det kunne ikke skje før det ble lyst. Altså ut på dagen 9. april.

2. De varslede engelsk/franske minene i norsk farvann skulle sveipes opp.

Dette kunne ikke skje før 10. april, for engelskmennene hadde varslet at de ville holde vakt i 48 timer ved dem.

–Så gikk Regjeringen hjem. Om dette kan enhver tenke sitt. Fra regjeringsmøtet om natten er det klart at der ble besluttet en eller annen form for mobilisering. Det ble opplyst av Koht i et radiointervju på Østbanen om morgenen 9. april. Det var ikke noen mobiliseringsordre. Han skriver også selv i sin bok at selvsagt hadde ikke Utenriksministeren noen rett eller makt til å gi militære ordre og «ingen vettug offiser kunne finne på å lyde ein «ordre» frå meg.» Den samme utenriksminister gir senere på dagen, på forespørsel fra politimesteren i Elverum beskjed om at det ikke behøves å gjøre motstand på Midtskogen. Tyske fallskjermjegere var på tokt for å fange Konge, Storting og Regjering på Hamar. De militære desavuerte Kohts beskjed. Tyskerne ble slått tilbake på Midtskogen. For annen gang var Statsledelsen reddet fra å falle i tyskernes hender.

At Øksnevad har fortalt at radioen hadde vært åpen hele natten uten å bli brukt, har tydelig gitt sterke reaksjoner hos hr. Hjelmtveit, og med rette. Men hva hjelper det med åpen radio. Når, som Trygve Lie mener, at regjeringen hadde gitt beskjed om at den ikke skulle brukes, av hensyn til panikk. Dette synes også å bli bekreftet av følgende: Generalstaben som med kom.gen. Laake i spissen var samlet på Rena. Den blir oppsøkt av Justisminister Wold. Han får høre at Generalstaben beklager seg over at den lite eller intet hører fra Regjeringen. Wold blir irritert og spør hvorfor der ikke er sendt ut mobiliseringsordre, eller dagsbefaling til soldatene. Laake svarer at det var jo slik Regjeringen ønsket det.

Hr. Hjelmtveit tar «Norge i krig» som bevis på Regjeringens mobiliseringsordre. «Etter at det *den 11. april* (understreket av meg) var blitt klart at Regjeringen hadde valgt motstandslinjen, kunne ikke noen lenger være i tvil om at Regjeringen ønsket full mobilisering.»

Den 11. april hadde tyske tropper skutt og bombet i Norge i 2 døgn. Jo, dette er historie. Et sorgens kapittel, som vi får håpe at aldri må gjenta seg.

Risør 14. januar 1985

Karl Heberg Halvorsen

108087